

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА: ЛЮЗІЯ ІСТОРИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ

Ірина Міронова,

e-mail: ya.Irina761@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3039-742X>

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10

Андрій Буряник,

e-mail: buryannik1996@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8102-6813>

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10

У статті розглядаються соціальні, політичні та правові уявлення про радянський етап в історії України. Подано фактологічно-документальні джерельні підходи до визначення радянського феномену на території України. Неупереджено та максимально принципово розглянуто суб'єктність України в рамках її адміністративно-підпорядкованої причетності до СРСР. Актуалізовано увагу на простір дипломатичної історії України, становлення міжнародної політики сучасного зразка від метрополії Української Радянської Соціалістичної Республіки. Зроблено аналіз радянського історичного уроку для України шляхом вивчення правових засад (на прикладі дослідження Конституцій) для існування України та продовження її державотворчої традиції в усіх можливих форматах та за всіх сприятливих до того політичних, культурних та соціально-економічних умов.

Ключові слова: Українська Радянська Соціалістична Республіка (УРСР), Конституція, радянська влада, СРСР, міжнародна арена, суб'єктність, політичний, правовий, соціальний аспекти державотворення

Постановка проблеми. Радянський час України є доволі важким для морально-національного сприйняття в незалежній Українській державі та водночас потужним історичним масивом для української емпіричної візії. Сутнісним підсиленням до вивчення теми радянського часу на території України є його безпосередня причетність до світової історії у найбухливішому ХХ столітті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначена проблема є доволі цікавою та суперечливою водночас. Усі результати наукових напрацювань радянських часів є досить однолінійні та написані під призвою ленінсько-марксистської концепції. Зокрема, одним із таких джерел до висвітлення теми було взято працю А. Таранова «Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки» (1957)¹, в якій простежується чіткість та послідовність даній концепції у сфері опису цього важливого документу. Утім зазначимо, що фактаж, наповнений прямою дотичністю до цієї теми є неухильно збереженим та вміло поданим і раціонально описаним для читачів.

Дослідженням радянського періоду української історії займається багато сучасних вчених, зокрема С. Кульчицький, Ю. Алексєєв, А. Слюсаренко², В. Сергійчук³,

¹ Таранов, А.П. (1957). *Історія конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки*. Київ: Видавництво Академії наук Української РСР.

² Алексєєв, Ю.М., Кульчицький, С.В., Слюсаренко, А.Г. (2000). *Україна на зламі історичних епох: Державотворчий процес 1985-1999 рр.* Київ: ЕксОб.

³ Сергійчук, В. (2008). *Етнічні межі і державний кордон України*. Київ: ПП Сергійчук М.І.

С. Коник⁴. Міжнародні відносини УРСР крізь призму загальної канви міжнародної політики дослідила Л. Чекаленко у праці «Україна в міжнародних відносинах (1945-1996 рр.)»⁵. Робота має цінну інформацію про сприйняття Радянської України в світі та її внесок в ООН зокрема.

Метою дослідження є спектр полюсів: історичних, політичних, суспільних, правничих до вивчення радянської минувшини в Україні, розбір її соціально-економічної матерії, визначення формату розуміння сучасною історіографічною школою морфології радянського феномену на території України та сутнісних надлишкових ефектів його впливу на ХХІ століття.

Завдання дослідження передбачають визначення концептуального тла радянських анахронізмів українців у правовій конотації, морально-соціальному сприйнятті; розуміння сутності становлення радянської влади, стилю і змісту суб'єктності України під покровом СРСР у форматі республіки та специфіки українського державотворення через призму радянської правової та адміністративної дійсності; визначення ролі українців як донора радянського народу по неволі та України як адміністративного гравця СРСР; висвітлення моделі сприйняття державотворення в рамках УРСР, яка сформувалася з підвалин ленінської теорії федералізованого устрою нової соціалістичної держави; формування уявлення про владу в Україні радянського зразка та її становлення за допомогою вивчення конституційних зразків зазначеного періоду.

Виклад основного матеріалу. Встановлення радянської влади на території України відбулося під канонади національного спротиву під егідою квазідержавності чи то первинно політичної моделі державного облицювання території з її народом в УНР та Гетьманатом. Але практичне втілення із збиранням споконвічних ментально та етнічно українських земель до купи мало на меті розпочати активну політичну та позиційно стрімку політику до захисту своїх окреслених кордонів та відбиття окупаційних військ зі сходу (більшовиків) та заходу претензій поляків (в чиїх тенетах через волюнтаристський хід Симона Петлюри опинилась Галичина та землі Волині)⁶. Але це зрештою допомогло чіткіше відмежувати етнічні та ментальні анклавні українців з-поміж колишніх царських у ході форматування територіального укладу вже радянською владою. Тобто, завдяки цьому відносно рівно в сукупних українських колишніх губерніях Російської імперії, але не повністю лінійно, було встановлено кордони республік в СРСР, що стосувалися мешкання в них українців – за принципом етнічної більшості у регіонах⁷. Однак пізніше, під знаком національно-культурного спротиву, інтелігенція не наважилась йти в розріз практично намальованим кордонам та звужувала свій захист української ідеї рівнозначно офіційним республіканським межам, а також гасило полум'я цієї справи вихолощенням із науково значимої чи правничої риторики радянською владою термінів «національний», «етнічний» тощо, якими попри всі негаразди живої місцевої сфери дослідників увесь час оперували діаспорні вчені.

Цікавість нашого сучасного суспільства до теми минулих, сучасних та можливих майбутніх державотворчих змін політичної будови української людності підтверджується не лише активними та непоступливими експансіоністськими викликами ззовні, а й нарешті сформованим нинішнім станом суспільного запиту на одвічні питання національно-культурного та соціально-політичного розвитку, а від них і обрання сфери економічної взаємодії із середини країни та побудови міцних та надійних зв'язків на майбутнє громадянами України, при великому небажанні частини з них не полишати минулих зв'язків з боку східного кордону. Українське суспільство наприкінці другого десятку незалежної історичної ходи знаходиться в окриленому ста-

⁴ Коник, С.М. (2012). Державотворення як управлінська категорія. *Державне управління: теорія та практика*, 2. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_6

⁵ Чекаленко, Л.Д. (1998). *Україна в міжнародних відносинах (1945-1996 рр.)*. Київ: Либідь.

⁶ Чирков, О. (2003). *Україна просторова в концепційному окресленні Степана Рудницького*. Київ: Українська Видавнича Спілка, 131-141.

⁷ Сергійчук, В. (2008). *Етнічні межі і державний кордон України*. Київ: ПП Сергійчук М.І., 9.

ні перспектив державного будівництва та мусить виконати трансформаційні заходи від економічних та господарсько-індивідуальних до політично-державних та електорально-громадянських. Силою цього процесу мають бути ціннісні настанови від виликів часу до раціоналізації розуміння соціально-економічного модельного тла для розвитку, оскільки модернізації дошкуляє інерція радянських анахронізмів, наприклад патерналізм тощо. Саме тому порівняльні моделі зрівняльного типу нині напрочуд є корисними для громадянського росту українського суспільства, де порівняльною тезою до нинішнього стану речей має бути сприйнятливий ескіз радянської дійсності України у минулому⁸. А генеза державного будівництва країни в його продовжувальній фазі радянському часі на території України все ж була і повинна мати своє описове бачення з боку історичного дослідницького активу соціального раціоналізаторського компоненту, який і стане запорукою формування нової генерації українських поколінь Незалежності та її державного будівничого класу. І відповідь на питання про історичну суб'єктність УРСР як сутнісного виразника державотворчої лінії українців у ХХ ст. лежить за потужним часовим проміжком та компонентами політичного, економічного та соціального арсеналу здобутків, які, власне кажучи, і лягли до фундаменту розбудови України, про що не слід забувати навіть під пристрасним національно індиферентним ракурсом.

Утім, варто поставити питання: «Чи дійсно Радянська Україна була політично цільним рудиментом європейської та світової історії і, водночас, для українців мала б тим самим становити певні гарантії політичного розсудку та внутрішній простір для індивідуальних дій? Чи можливо, як здається для численного кола сучасників експресивно патріотичного крила, вищезазваний формат української політичної дійсності був не лише химерно особистісним простором для державотворчих важелів свого поступу, а лише формальним положенням статусу сателіта підмосковського типу в умовах тотального централізму та диктатури партії?». Відповідь на ці питання слід знайти в чіткому розумінні та відповідально сформованих аналогіях прецедентного зразка до визначених історичних етапів новітньої історії України.

Українська Радянська Соціалістична Республіка – дуже складне політичне утворення. Категорія цього терміну не визначається лише специфікою національного адміністративно-територіального будівництва в СРСР, власне через створення адміністративно-територіальних одиниць з виділеним формально політичним статусом, обмеженим функціонально та підпорядкованого моделі дублюючого органу після всесоюзних центральних структур влади. Більше того, нині можна чітко узагальнити, що УРСР з 1922 до 1990 р. була справжньою квазідержавою. А саме: вона мала ознаки державності, але не стала повноцінним суб'єктом міжнародної політики та права. Іншими словами, це скидається на повноцінну «неодержаву» в контексті чіткого та єдиного обмеження – відсутності суверенітету, який Україна спромоглась здобути лише в 1990 р. важкими зусиллями та вимушеними граями політичної обстановки, що мала місце в СРСР як вихідний дефект «політики перебудови» з боку центральної радянської влади каденції генерального секретаря Михайла Горбачова⁹.

Чи правомірне доцільним було входження України до СРСР та який вигляд вони мали? Зрозуміло, що Україна завжди була та залишається для Москви ласим шматком території на мапі світу через часову прив'язаність нашої країни до Росії та через близькість слов'янських культур, якими вона досить часто та напрочуд рішуче маніпулює, заявляючи про «братерську дружбу» на першому етапі та «спільний дім» надалі. Дуже сумно, що саме політика України із утворенням такого дому у вигляді Союзу Радянських Соціалістичних Республік продовжила свою державотворчу канву не на ноті національно-індиферентного розвою, а в рамках «квазідержавності» під продиктованим їй

⁸ Шульга, М.О. (Ed.). (2017). *Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вибір*. Київ: Інститут соціології НАН України, 109.

⁹ Алексєєв, Ю.М., Кульчицький, С.В., Слюсаренко, А.Г. (2000). *Україна на зламі історичних епох: Державотворчий процес 1985-1999 рр.* Київ: ЕксОб, 78.

сценарієм суспільного, економічного та зрештою політичного життя на довгі понад 70 років. Існує багато думок, що українське державотворення перервалось на час інкорпорації українських земель до складу СРСР. Утім, слід активізувати увагу на автохтонності українців, які все ж таки продовжували соціально, економічно та політично (в межах УРСР) жити та розвиватись бодай і в комуністичній партійній фазі, але формально-історичний ланцюг державотворення не був розщеплений фізично (етнічні українці займали посади в органах влади СРСР, люди мали виборче право, хоч і недемократичне), а лише ідеологічно із значними демографічними та культурними втратами. Зрозуміло, що в СРСР національний вектор такого процесу був надзвичайно послаблений репресивно-контролюючою структурою влади, на заміну якому був запропонований інтернаціональний принцип будівництва щасливої комуністичної держави на засадах рівності та поваги, де останні чинники нівелювались ще з часу політики «коренізація» в Україні¹⁰. Щоб осмислити дане твердження про квазідержавність України в ХХ столітті (до 1991 року) варто звернутись до базових документально-правових свідчень, якими у першому статусі за категорією політичної значимості є Конституція – основний закон держави. Узагалі, Радянській Україні волею радянського централізму було «даровано» їх кілька одиниць у різні часи.

Першу Конституцію Радянської України було прийнято 10 березня 1919 р. на Третньому Всесоюзному з'їзді Рад і піддано останній редакції 14 березня¹¹. За мірками правової визначеності вона стала прямою копією Конституції Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, яка і стала метрополією нової спільної соціалістичної держави – СРСР та містила на своїй території всесоюзний центр, простою мовою – столицю держави, з усіма відповідними органами, потрібними для ефективного державного життя. Слід наголосити, що три наступні Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки аналогічно першому своєму зразку у найповнішій формі та текстуальному вигляді, будучи найвищими політичними документами, розроблялись першочергово в ідеологічних відділах ЦК КПРС. Попри це, зваживши на фактор «квазідержавності» України в рамках СРСР ці всі чотири конституційні акти становили основну групу законів і мали юридичну чинність для незалежної Української держави у період 1991-1996 рр. аж до прийняття нової та першої Конституції України у 1996 р. під патронатом другого президента Леоніда Кучми¹².

Друга Конституція УСРР була прийнята 15 травня 1929 р. Історичним свідченням цього найвищого нормативно-правового акту країни стало докорінне реформування господарського сектору із відповідним вписуванням його специфіки в умовах наростаючої індустріалізації та розкуркулювання. Мова йде про те, що ця Конституція скасовувала будь-яку приватну власність. Крім того, враховуючи позиційну роль керівника держави Йосипа Сталіна із його жорстким та непохитним принципом державного централізму, цей документ містив у собі також важливу позицію щодо устрою, а саме підтвердження входу до складу СРСР з боку України та остаточне закріплення принципу загальносоюзного законодавства, тобто будь-який правовий документ, виданий на території УСРР, не мав суперечити центральній Конституції. Тож на практиці спостерігався повноцінний і постійний дубляж правового арсеналу документів із всесоюзним московським.

Третя радянська Конституція України була прийнята у не менш бурхливий політичний час – 30 січня 1937 р. на Надзвичайному 14-му з'їзді Рад УРСР. Безсумнівно, що і цей документ став маніфестом доброслухняності республіканської влади українського народу. Адже ним гарантувалось чергове визнання верховної та головної влади в республіці, саме Верховної Ради УРСР, яка була сателітним органом центральних москов-

¹⁰ Затонський, В. (1927). *Національна проблема на Україні*. Харків, 3-4.

¹¹ Слюсаренко, А.Г., Томенко, М.В. (1993). *Історія української конституції*. Київ: Знання, 175-182.

¹² Алексеев, Ю.М., Кульчицький, С.В., Слюсаренко, А.Г. (2000). *Україна на зламі історичних епох: Державотворчий процес 1985-1999 рр.* Київ: ЕксОб, 124.

ських структур влади. Також у цьому документі було офіційно змінено назву республіки з Української Соціалістичної Радянської Республіки на Українську Радянську Соціалістичну Республіку з відповідним коригуванням абrevіатурних позначень.

Четвертий конституційний етап Радянської України припав на відносно спокійний час, який прийнято іменувати «застоєм», а саме 20 квітня 1978 р. Конституція України стала активним по часу та прямим по змісту продовженням всесоюзної радянської Конституції нового зразка. Варто наголосити, що цей документ діяв на території України аж до першої половини 1996 р., звісно, з багатьма редагуваннями, які почались ще з 1989 р., коли у текст цієї Конституції вносились зміни. Визначною із таких змін можна назвати прийняття української мови як державної в УРСР згідно із 2-ю статтею. 17 вересня 1991 р. до документу внесено важливі зміни щодо назви держави: виключено «Українську Радянську Соціалістичну Республіку» та «Українську РСР». Ще 14 лютого цього року після підписання Біловезької угоди означено оголошену раніше Україну незалежною державою і відповідно із ст. 166 вилучено опис герба Радянської України¹³.

Зупинивши увагу на останній Конституції Радянської України можна знайти важливі фактичні моменти: наявність Конституції певної адміністративно-територіальної одиниці свідчила про її неповну політичну інкорпорованість, хоча на практиці спостерігалось інакше. Цей документ свідчив, що носієм влади є не трудящі, а уже народ, що демократизувало суспільні настрої всередині країни, певно під покровом «постулатів Гельсінської спілки». Особливо важливим було те, що Конституція передбачала систему прав і обов'язків громадян, декларувала (але не постановляла) суверенітет УРСР та її право вільного виходу з СРСР. Однак механізму реалізації цього права прописано не було¹⁴. За увесь час існування Радянської України вона мала прямі та необхідні територіальній одиниці символи: прапор УРСР, герб УРСР та гімн УРСР і специфічні культурні структури на кшталт Національного заслуженого академічного народного хору України імені Г. Верьовки, заснованого у 1943 р.

Далі слід розглянути такі показники псевдо суб'єктності України в радянському просторі, прописані в конституційних нормах з 1920-х рр.:

- право самостійного затвердження власної Конституції з урахуванням національних особливостей республіки. Але тут же визначався фактор єдності соціально-економічної, класової і політичної природи Конституції УСРР (УРСР) з Конституцією СРСР. А реалізацією цих приписів займались компетентні органи державної влади в УРСР, що, знову ж таки, були заангажованими Політбюро та проходили іспит на партійно-управлінську придатність ідеологічним відділом ЦК КПРС;

- право на територіальні зміни в УСРР (УРСР) відбувались за її згодою, тобто пізніше входження Кримської області чи то відлучення частини Приазов'я з містом Таганрог до Російської Федеративної Республіки мало бути обопільним;

- право на власні органи влади згідно припису із 1919 року, коли УСРР ще не стала частиною СРСР (все ж таки вони дублювались за єдиним всесоюзним зразком);

- право на прийом до громадянства УСРР. У досоюзний період громадянство визначалося і регулювалося поточним законодавством. Конституція УСРР 1929 р. зафіксувала принцип єдності радянського громадянства і встановила, що громадяни Радянської України є громадянами Союзу РСР, а громадяни всіх інших радянських республік користуються на території України однаковими правами з громадянами УСРР;

- важливе з точки зору адміністративного плюралізму право на обрання повноважних представників УСРР (УРСР) до складу ради Національностей Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР згідно з Конституцією СРСР 1924 р. Цим правом Україна користувалась на рівні з іншими;

¹³ Алексеев, Ю.М., Кульчицький, С.В., Слюсаренко, А.Г. (2000). *Україна на зламі історичних епох: Державотворчий процес 1985-1999 рр.* Київ: ЕксОб, 98.

¹⁴ Слюсаренко, А.Г., Томенко, М.В. (1993). *Історія української конституції.* Київ: Знання, 236-242.

– право на здійснення законодавства та управління в межах компетенції, встановлене Конституцією СРСР і місцевою УРСР;

– право ВУЦВК на законодавчу ініціативу у найвищих органах влади СРСР¹⁵.

Виходячи із цього, можна вести мову про впевнену адміністративну волю республіканських органів влади на території України, але під активною та цілковитою звітністю структурам найвищої влади СРСР. Саме останнє і стало негласною причиною узурпації місцевої влади в Українській республіці центральними органами виконавчої, а тим паче законодавчої, рішення яких мали цілковиту повноту до виконання на місцях у кожному куточку великої держави.

Індивідуальна позиція України на світовій арені до початку проголошення Незалежності почала формуватись навіть не з часу правового визнання УНР та Держави Павла Скоропадського чи то заснуванням УСРР із її конституційним наповненням від 1919 р., а внаслідок важких та трагічних подій Другої світової війни 1939-1945 рр. Мова йде про заснування Організації Об'єднаних Націй, яка є універсальною міжнародною організацією, створеною з метою підтримання миру і міжнародної безпеки та розвитку співпраці між державами. Статут ООН був підписаний 26 червня 1945 р. на конференції у Сан-Франциско і набув чинності 24 жовтня 1945 р. Але найвагомішим є те, що долучилась до цього проекту світового масштабу Україна не у складі СРСР, а як окрема політична одиниця УРСР, хоч і попри індивідуальну неповноцінність внутрішніх суверенних ознак та тотальному патронаті центральних органів влади СРСР. Так, Україна стала однією з держав-співзасновниць ООН через визнання за нашим народом внеску у перемогу над нацизмом та зміцнення миру в усьому світі. Важливо, що українська делегація (власне з Києва – столиці УРСР) взяла активну участь у конференції у Сан-Франциско і зробила вагомий внесок у розробку Статуту ООН. Глава делегації України на конференції у Сан-Франциско міністр закордонних справ УРСР Д. Мануїльський головував у Першому комітеті, де були розроблені Преамбула та Глава 1 «Цілі та принципи» Статуту. Україна в числі перших підписала Статут та увійшла в групу з 51 держави-засновниць ООН¹⁶.

Наголосимо, що саме цим суб'єктність Радянської України була так чи інакше підкріплена попри її територіальну несвободу та відсутність політично-економічної індиферентності упродовж часу її членства в ООН. Але, насправді ж УРСР просто була позиційною маріонеткою на рівні СРСР, представляючи не національно-соціальні та економічні права, а ідейно-політичні маніфести радянського уряду на світову авансцену. За цим і в силу дотримання цілей та принципів Статуту ООН, роблячи вклад у сферу діяльності на підтримання міжнародного миру та безпеки, роззброєння, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини, зміцнення міжнародного права – все це було лише формальним порогом, за яким наша міжнародна політика була компіляцією радянської (з московським центром) і ніякого індивідуального хисту не проявляла на свій захист чи щодо вирішення певних справ чужорідного значення. Незважаючи на це, чотири десятиліття в ООН для УРСР стали певним впливовим засобом до самопоказу на світову громадськість, активації політичної присутності у вирішенні чи розгляді світових справ. 13 листопада 1947 р. Україна вперше стала непостійним членом Ради безпеки ООН на 1948-1949 рр. За участю Української республіки відбувались дискусії довкола встановлення миру на Близькому Сході, в Індонезії тощо¹⁷. Утім, до 1991 року, говорячи мовою права, Україна у складі Радянського Союзу де-юре мала в ООН власне представництво на рівні незалежної країни. Рівно до того, діяльність УРСР в ООН обмежувалась вищезазваною градацією та викарбуваною зовнішньополітичною повісткою свого патрона – СРСР. Фактор присут-

¹⁵ Таранов, А.П. (1957). *Історія конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки*. Київ: Видавництво академії наук Української РСР, 45.

¹⁶ Чекаленко, Л.Д. (2006). *Зовнішня політика України*. Київ: Либідь, 312.

¹⁷ Віднянський, С. (2015). Чому та як Українська РСР стала однією з країн-засновниць ООН? (до 70-річчя Організації Об'єднаних Націй і членства в ній України). *Український історичний журнал*, 5, 172-185.

ності України в ООН у ХХ столітті значно підсилив політику визнання Незалежності України у 1991 р.¹⁸

У продовження даної лінії міжнародної участі України варто згадати про важливість її членства в інших міжнародних організаціях. А саме, не лише феноменальним для нас стала участь у заснуванні Організації Об'єднаних Націй, а й послідовне налагодження інтернаціональних зв'язків у 1948 р. Саме із цього року УРСР стала членом Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Всесвітнього поштового союзу (ВПС), Міжнародної організації праці (МОП), Міжнародного союзу електрозв'язку, Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО).

Досить несподіваним з точки зору міжнародних відносин стало те, що англійський уряд запропонував Україні у травні 1947 р. налагодити прямі дипломатичні зв'язки. Але ця пропозиція залишилась без відповіді. Вдаючись в альтернативний формат мислення щодо цього питання, було б досить цікаво за цим спостерігати. Утім, СРСР все це унеможливив: будь-які безпосередні зносини республік з іншими державами чи регіонами на такому рівні не допускалися¹⁹.

Висновки. Проаналізувавши радянський час України крізь призму державотворчої бутафорії радянського зразка та відповідаючи на злободенні прояви анахронізмів суспільної моралі в Україні, яка є рудиментом електоральних процесів і формування істеблішменту, можна зробити висновки щодо суб'єктності України під неухильним покровом СРСР. Максимально зрозуміти парадигму українського державотворення у радянський час ми можемо через раціональне сприйняття ролі українців як донора радянського народу по неволі та України як адміністративного гравця СРСР. Слід наголосити на тому, що процес державотворення в рамках УРСР, який сформувався з підвалин ленінської теорії федералізованого устрою нової соціалістичної держави, мав передбачити для України «соціалістичний рай», плекаючи ілюзорні сподівання на «чистий світлий храм соціалістичного устрою» і декларував солідарність українців з «іншими знедоленими народами». Утім, це стало оманною і перекроїло інституціональний скелет Радянської України вцілент до тотального політичного страху та національно-культурної зневіри з початком узурпації влади Й. Сталіним аж до періоду «відлиги».

Інституційно радянський стиль влади в Україні у форматі робітничо-селянського уряду, бажаючи розповсюдити цю владу на всю територію України, декретом від 6 січня 1919 р. скасував встановлену Центральною Радою назву держави «Українська Народна Республіка» (УНР) і затвердив іншу, на зразок РСФРР, офіційну назву «Українська соціалістична радянська республіка» (УСРР). Відповідно до декрету від 29 січня 1919 р. уряд почав іменуватися на зразок російського – «Рада Народних Комісарів УСРР». Остаточо УСРР, як радянська форма державності, оформилась з прийняттям на III Всеукраїнському з'їзді Рад (6-10 березня 1919 р.) першої Конституції УСРР. Відтак, Україна у складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік отримала державність у вигляді Української Радянської Соціалістичної Республіки (грудень 1922 – 1991 рр.). Незважаючи на проголошену і закріплену конституційно суверенність, Україна залишалася економічно, політично та ідеологічно залежною від сваволі союзного центру. Український народ був позбавлений гідних сучасної цивілізації умов життя. Із цього постали завдання щодо ідеології та інтелектуального серевовища в незалежній Україні.

REFERENCES

Aleksiev, Yu.M., Kulchytskyi, S.V. & Sliusarenko, A.H. (2000). *Ukraine na zlami istorychnykh epokh: Derzhavotvorchyi protses 1985-1999 rr.* [Ukraine at the Turn of the Historic Era: The State-Building Process 1985-1999]. Kyiv: EksOb. [in Ukrainian].

¹⁸ Чекаленко, Л.Д. (1998). *Україна в міжнародних відносинах (1945-1996 рр.)*. Київ: Либідь, 315.

¹⁹ Лихолат, А.В. (Ed.). (1985). *История Украинской ССР*, 9. Киев: Наукова думка, 123.

- Chekalenko, L.D.** (1998). *Ukraina v mizhnarodnykh vidnosynakh (1945-1996 rr.)* [Ukraine in International Relations (1945-1996)]. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
- Chekalenko, L.D.** (2006). *Zovnishnia polityka Ukrainy* [Foreign Policy of Ukraine]. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
- Chyrkov, O.** (2003). *Ukraina prostorova v kontseptsiiinomu okreslenni Stepana Rudnytskoho* [Ukraine is spatial in the conceptual outline of Stepan Rudnytsky]. Kyiv: Ukrainska Vydavnycha Spilka. [in Ukrainian].
- Konyk, S.M.** (2012). *Derzhavotvorennia yak upravlinska katehoriia* [State formation as a management category]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, 2. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_6 [in Ukrainian].
- Likholat, A.V. (Ed.)**. (1985). *Istoriia Ukrainskoi SSR* (Vol. 9) [History of the Ukrainian SSR (Vol. 9)]. Kyiv: Naukova dumka. [in Russian].
- Serhiichuk, V.** (2008). *Etnichni mezhi i derzhavnyi kordon Ukrayiny* [Ethnic borders and the state border of Ukraine]. Kyiv: PP Serhiichuk M.I. [in Ukrainian].
- Shulha, M.O. (Ed.)**. (2017). *Stan suchasnoho ukrainskoho suspilstva: tsyvilizatsiinyi vybir* [The state of modern Ukrainian society: a civilizational choice]. Kyiv: Instytut sotsiologii NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
- Sliusarenko, A.H. & Tomenko, M.V.** (1993). *Istoriia ukrainskoi konstytutsii* [History of the Ukrainian Constitution]. Kyiv: Znannia. [in Ukrainian].
- Taranov, A.P.** (1957). *Istoriia konstytutsii Ukrainskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliky* [History of the Constitution of the Ukrainian Soviet Socialist Republic]. Kyiv: Vydavnytstvo Akademii nauk Ukrainskoi RSR. [in Ukrainian].
- Vidnianskyi, S.** (2015). Chomu ta yak Ukrayinska RSR stala odniieiu z krain-zasnovnyts OON? (do 70-richchia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii i chlenstva v nii Ukrainy) [Why and how did the Ukrainian SSR become one of the founding countries of the UN? (to the 70th anniversary of the United Nations and Ukraine's membership)]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, 5, 172-185. [in Ukrainian].
- Zatonskyi, V.** (1927). *Natsionalna problema na Ukraini* [National problem in Ukraine]. Kharkiv. [in Ukrainian].

Iryna Mironova,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3039-742X>

Andrii Buriannyk,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8102-6813>

Soviet Ukraine as an illusion of historical subjectivity

This article deals with social, political and legal active ideas about the Soviet period in the history of Ukraine. The essential and substantial factual-documentary spring leads to the definition of the Soviet Phenomenon on the territory of Ukraine are presented. Impartially and as fundamentally as possible there is a consideration of the subjectivity of Ukraine in the framework of its administrative-subordinate involvement in the USSR. The attention to the space of the diplomatic history of Ukraine since 1945, the formation of international policy of the modern model from the metropolis of the Ukrainian Soviet Socialist Republic is updated. The analysis of the Soviet historical lesson for Ukraine is made by studying the legal basis (on the example of the study of Constitutions) for the existence of Ukraine and the continuation of its state-forming tradition in all possible formats and under all favorable political, cultural and socio-economic conditions.

Relevance. The Soviet period of Ukraine is quite difficult for the moral and national perception in an Independent Ukrainian state and at the same time a powerful historical sign for the Ukrainian empirical vision. An essential enhancement to the study of a very sensitive topic of the Soviet time in Ukraine is its direct involvement in European and world history in the difficult for them the twentieth century. The aim of the research is to study the range of poles: historical, political, social, legal approaches to the study of the

Soviet past in Ukraine, to analyze its socio-economic matter and to determine the format of understanding the modern historiographical school and the documentary-factual Arsenal of the Soviet era of the morphology of the Soviet phenomenon in Ukraine.

The objectives of the study are to determine the essential excess effects of influence on the twenty-first century, to understand the conceptual background of Soviet anachronisms of Ukrainians in the legal connotation, moral and social perception. To understand the essence of the formation of Soviet power, the style and content of subjectivity of Ukraine under the cover of the USSR in the format of the Republic. It is necessary to understand the specifics of the Ukrainian state as much as possible through the prism of Soviet legal and administrative reality. It is necessary to define the role of Ukrainians as a donor of the Soviet people in captivity and Ukraine as an administrative player of the USSR. To determine the model of perception of the state within the USSR, which was formed from the foundations of Lenin's theory of federalized structure of the new socialist state. To form an idea of the Soviet-style power in Ukraine and its formation by studying the constitutional models of that period. To summarize the current intention of modernity to the poly-factorial status of the Ukrainian SSR.

Keywords: *Ukrainian Soviet Socialist Republic, Constitution, Soviet power, USSR, international arena, subjectivity, political, legal, social aspects, State-building*